

Overleg ie-net Deelgroep Ingenieur-Deskundigen met Minister van Justitie

30 juni 2020 om 10u00 via videoconferentie

Nota (werkversie)

Situering

De vzw ie-net is in het Nederlandstalige landsgedeelte de enige ingenieursvereniging, ontstaan in 2016 door de fusie van KVIV (ir.'s) en VIK (ing.'s). We vertegenwoordigen meer dan 8.000 ingenieurs waarvan een niet onbelangrijk aantal regelmatig als gerechtsdeskundige optreden. Wij hebben onze dienstverlening in deze materie gegroepeerd in de Deelgroep ie-net Ingenieurs-Deskundigen waarvan de missie als volgt luidt:

De Deelgroep ie-net Ingenieur-Deskundigen wil hét centrale aanspreekpunt zijn voor alles wat betrekking heeft op deskundigenonderzoeken door ingenieurs, in de breedste betekenis van het woord, zowel vanuit het perspectief van het rechtscollege, de rechtszoekende als de deskundige.

De Deelgroep wil zich actief inzetten voor de afbouw van de gerechtelijke achterstand en het efficiënt(er) maken van de rechtsgang en i.h.b. de geschillenbeslechting door

- (i) de verdere professionalisering van de uitvoering van gerechtelijke en buitengerechtelijke deskundigenopdrachten na te streven,*
- (ii) een belangrijke rol te spelen in arbitrage en bindende derde-beslissingen (“umpire”, Dispute Avoidance, Adjudication & Resolution Boards) en*
- (iii) in te zetten op bemiddeling.*

De coördinator van de Deelgroep is Didier De Buyst (ir.). Hij is de stichter van het Bestendig Handboek Deskundigenonderzoek (BHDO), een losbladig naslagwerk dat sinds 2000 bij Kluwer wordt uitgegeven en jaarlijks wordt bijgewerkt. Hij is medeauteur van het “handboek juridische opleiding” dat bij Die Keure wordt uitgegeven en wordt aangewend in de door FOD Justitie erkende juridische opleiding voor gerechtsdeskundigen die sinds 2018 jaarlijks door ie-net wordt georganiseerd (in het najaar 2020 gaat de editie FGE14 van start – zie www.ie-net.be/fge14).

Algemeen

Bij gerechtsdeskundigen, en meer i.h.b. ingenieurs die vaak belast worden met belangrijke c.q. omvangrijke en tevens complexe opdrachten, bestaat, sinds de grote omwenteling van 2007 – die het weze toch even herhaald werd doorgevoerd zonder enige vorm van overleg met representatieve deskundigenverenigingen, zeer veel wrevel en misnoegdheid, en wel om volgende redenen:

- De betalingen van de provisies verlopen via de rechtbank i.p.v. rechtstreeks aan de deskundige: dit is niet alleen veel omslachtiger, het zorgt ook voor vertragingen (ten minste enkele weken, meestal maanden); als er verscheidene partijen moeten consigneren is het voor de deskundige niet duidelijk welke partij in gebreke blijft.
- Er zijn tal van onnodige oproepingen: sommige rechtbanken sturen voor elke vraag tot uitstel of bijkomende provisie een oproeping naar de partijen en de gerechtsdeskundige, en meestal per gerechtsbrief.

- Advocaten kunnen zich eenvoudig laten vervangen door een confrater op een zitting, maar gerechtsdeskundigen moeten steeds zelf ter plaatse gaan (wanneer dat gevraagd wordt) → dit zou veel meer telefonisch of via videoconferentie moeten gebeuren want dat is niet alleen tijd- maar ook kostenbesparend. Ook het innemen van een standpunt per brief wordt door bepaalde rechtbanken niet geapprecieerd en men verwacht dat de gerechtsdeskundige in levenden lijve op de zitting aanwezig is om uitleg te verschaffen.
- De rit naar de rechtbank neemt voor vele deskundigen een veelvoud in beslag van de tijd die effectief aan een zitting wordt gespendeerd (vaak 1,5 uur verplaatsing rekening houdend met mogelijke files, parkeren, controle aan de ingang e.d. voor een zitting die meestal slechts max. 0,25 uur duurt).

Het gevolg van de – overigens goed bedoelde – omwenteling van 2007 is dat de kostprijs van deskundigenonderzoeken fel gestegen is (naar verluidt verdubbeld) omdat de administratieve last zeer zwaar geworden is. Of de doorlooptijd noemenswaardig verkort is, valt te betwijfelen. Ook de kosten van de FOD Justitie zijn enorm gestegen: er worden thans tienduizenden brieven (het merendeel gerechtsbrieven waarvan de portkost meer dan 10 € per brief bedraagt) meer gestuurd dan vroeger het geval was en er zijn enorm veel bijkomende zittingen (nl. voor elke vraag tot bijkomende provisie en voor elke vraag tot uitstel, wat per aanstelling toch ten minste één keer voorkomt) die dienen te worden gefixeerd (en in navolging waarvan een beschikking dient te worden gemaakt die door de Griffie naar partijen, de raadslieden en de gerechtsdeskundige dient te worden opgestuurd) + alle griffies dienen thans een boekhouding te voeren waarmee dagelijks honderden verrichtingen gepaard gaan.

De Deelgroep ie-net Ingenieur-Deskundigen wil oplossingen aanrijken om e.e.a. sneller, efficiënter en voor iedereen goedkoper te maken.

Te bespreken punten

- Discretionaire leiding: er bestaat tussen de rechtsgeleerden een consensus om te stellen dat de gerechtsdeskundige de discretionaire leiding van het onderzoek heeft, weze het onder toezicht van de rechtbank. Dat principe is evenwel niet *expressis verbis* in het Gerechtelijk Wetboek opgenomen met als gevolg dat elke beslissing – hoe klein ook, bv. datum en uur van een vergadering – aanleiding kan geven tot een ganse discussie. Mocht dat in het Gerechtelijk Wetboek opgenomen worden, dan kan een gerechtsdeskundige zich daarop beroepen. Het is toch niet meer dan normaal om hem/haar de nodige hefbomen te geven om de opdracht binnen het vooropgestelde tijdsbestek uit te voeren?
- Efficiënter maken van de aanvragen voor termijnverlenging en bijkomende provisies.
 - Het systeem dient te worden omgedraaid: als er binnen een bepaalde termijn na de aanvraag geen bezwaar wordt gemaakt, dan dient de vraag ambtshalve te worden toegekend, zonder bijkomende administratieve handelingen.
 - Kan het systeem van de Nederlandstalige Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel algemeen ingevoerd worden? Daarbij stuurt de Griffie zelf een kopie van de vraag van de gerechtsdeskundige m.b.t. een bijkomende provisie en/of termijnverlenging naar alle betrokkenen op met bede binnen de acht dagen bezwaren te laten kennen, bij gebreke waaraan de vraag ingewilligd wordt. Dat vermindert de papiermolen enigszins en vermijdt alleszins onnodige zittingen. Maar dan nog bedraagt de doorlooptijd tussen aanvraag en vrijgave ten minste één maand, en zelfs verscheidene maanden.

- Financiële aspecten
 - Het systeem van de provisionering via de griffie schiet zijn doel voorbij en zorgt niet alleen voor een enorme voorfinanciering door de gerechtsdeskundigen maar ook voor een enorme werklast voor de griffies. Men zou de weg van verplichte consignatie kunnen verlaten zonder daarom het toezicht door de Rechtbank te doen verdwijnen. Dat zou alleszins een enorme besparing opleveren voor de griffies.
 - B.T.W.: kan het Gerechtelijk Wetboek zo worden aangepast dat alle toegekende bedragen automatisch verhoogd worden met de van toepassing zijnde voet (mee te delen door de gerechtsdeskundige aan partijen)? Dat zal veel discussie met o.m. buitenlandse partijen van de baan helpen.
- Immunitet en aansprakelijkheid: de omwenteling van 2007 heeft de gerechtsdeskundige tot een partij gedegradeerd, iets waarvan partijen gewillig gebruik weten te maken. Het volstaat om een blik te werpen op de wijze waarop een zitting doorgaat: de gerechtsdeskundige moet te midden van de partijen plaatsnemen en wordt dan ook – soms ongewild – door de advocaten als een procespartij behandeld. Ook vermelden vele vonnissen nopens verlenging van termijn of toekenning van een bijkomende provisie de gerechtsdeskundige als een partij (vaak zelfs met de weinig flaterende bewoording “die niet verschenen is”), wat toch merkwaardig is. Door allerlei bijkomende regels op te leggen (o.m. KB deontologie) is de aansprakelijkheid van de gerechtsdeskundige buitenproportioneel toegenomen daar waar hij in alle onafhankelijkheid aan de rechtbank een advies dient te geven dat per definitie niet door alle partijen zal worden gesmaakt. Zolang er geen immunitet komt, tenzij voor zware fout of voor strafrechtelijke inbreuken, zal de gerechtsdeskundige de speelbal blijven van bepaalde partijen die het slecht menen (dat is thans wel een minderheid, maar de ervaring leert dat het enkel maar erger zal worden).
- Elektronische communicatie
 - Videoconferenties: daar waar dat vroeger ondenkbaar was, heeft de recente pandemie de geesten doen rijpen waardoor dat plots wél mogelijk geworden is, maar soms wordt het door advocaten geboycot door plots te eisen dat er fysiek overleg mogelijk moet zijn met de cliënt. Kan daar een wettelijke regeling voor worden uitgewerkt i.s.m. de OVB?
 - E-Deposit: het systeem is onbruikbaar omdat het niet toelaat om deskundigenverslagen (die vaak meer dan 100 MB groot zijn) in één beweging op te laden.
- Harmonisering
 - Kan een omzendbrief naar alle Griffies worden verstuurd m.h.o.o. de harmonisering van de werkwijze bv. ontvangstbewijzen van aangetekende zendingen die men bij bepaalde rechtbanken samen met de minuut dient neer te leggen en bij andere niet?
 - Sommige griffies zenden alles per gerechtsbrief op, andere per gewone post; waarom kan dat niet bij elke rechtbank op uniforme wijze?
 - Sommige rechtbanken maken voor elke termijnverlenging of bijkomende provisie een volledig vonnis op; andere rechtbanken sturen gewoon een brief (één A4) met de beslissing op; waarom kan dat niet bij elke rechtbank op dezelfde wijze?
- Nationaal Register
 - Kan aan de erkende gerechtsdeskundigen toegang tot het Nationaal Register worden gegeven om het te consulteren?
 - Vele e-mails blijven maandenlang onbeantwoord.
- GDPR
 - Kunnen gerechtsdeskundigen hiervan worden vrijgesteld?

- Bij gebreke daaraan: kunnen de minimaal door gerechtsdeskundigen te volgen bepalingen niet in een MB of een Omzendbrief worden geregeld? Thans bestaat er immers discussie of gerechtsdeskundigen een verwerkingsovereenkomst aan de partijen, de raadslieden en zelfs aan de griffie (!) ter ondertekening dienen voor te leggen.
- Toegang tot de gerechtsgebouwen: een badge om via de advocateningang binnen te gaan zou echt veel tijdswinst opleveren.
- Vergoedingsbarema's van parketdeskundigen

Voorstel van project

- Boek "het statuut en de deontologie van de gerechtsdeskundige" (Die Keure)
- Rol voor IGO en/of NRGD?